

Jaget: - Giuliani tok makta fra folket og ga den til politiet. Du ville aldri blitt arrestert for løsgjengeri i New York før 1994, sier Kenneth om tidligere borgermester Rudolph Giulianis «nulltoleranse»-politikk.

«Det eneste stedet man får være i fred for politiet, er på kirketrapper.» **Kenneth McMeans (48), narkotikamisbruker**

New York

Innbyggertall: 8,3 millioner.

Registrerte misbrukere: Nær en million mennesker bruker illegale stoffer, ifølge undersøkelser gjort av New York City department of health and mental hygiene. I tallet inngår imidlertid også marihuana, som blir brukt av over 700 000 mennesker. Antall dødsfall som følge av overdoser har gått ned 27 prosent de siste to åra.

New York har hatt USAs strengeste narkolover siden 70-tallet, og håndhevingen av disse har gjort rusmisbrukerne mindre synlige i gatene.

På begynnelsen av 90-tallet innførte av borgermester Giuliani nulltoleranse og fengselsstraff for mindre lovbrudd som løsgjengeri, mindre narkotikaovertridelser, drikking og tigging reduserte kriminaliteten.

I en reform i 2009 ble minimumsstraffen for besittelse og salg av narkotika fjernet. Kritikerne frykter at grove narkotikaforbrytere skal utnytte systemet.

Det er langt unna det grønne gresset i Central Park og turistgryta på Times Square. Kenneth McMeans (48) sitter på en krakk i ei skitten sidegate i Harlem. Han har akkurat spist en kopp suppe og et rundstykke som han har fått av den kristne hjelpeorganisasjonen Relief Bus. Kenneth holder seg her oppe. Han beveger seg aldri sørover mot Manhattans travle turistområder. - Jeg blir arrestert hvis jeg oppholder meg der, NYPD er ikke til å spøke med. De gir deg én advarsel, og så åker du inn. Politiet har økt intensiteten noe voldsomt. Og jeg skjønner det jo godt, sier han og trekker på skuldrene. - De vil ikke at hjemløse skal skremme bort turistene og hindre dem i å legge igjen penger.

McMeans er ikke hjemløs lenger, han har fått et såkalt «single room occupancy», som er et rom på et hospits der man har egen nøkkel. Men Kenneth - som har ruset seg siden han var 12 år - syntes det har vært tungt å stadig bli jaget av politiet:

- Man er alltid et mål. De kaller det «løsgjengeri», og det eneste stedet man får være i fred for politiet, er på kirketrapper. Der har de ikke lov å jage deg vekk.

New York hadde USAs strengeste narkolover allerede på 70-tallet, men det var da Rudolph Giuliani ble valgt til borgermester i New York i 1994, at McMeans for alvor fikk merke politiet på kroppen.

- Giuliani tok makta fra folket og ga den til politiet. Han vekket gamle lover til live. Du ville aldri blitt arrestert for løsgjengeri i New York før 1994, sier Kenneth.

- Det har virkelig blitt tøffere for oss. Det er fryktelig der ute nå.

New York gikk fra å være en av verdens farligste byer i 70- og 80-åra til å bli en av verdens tryggeste. Forvandlingen skjedde etter innføringen av Giulianis beinhard «nulltoleranse»-politikk i 1994. Under Giuliani ble politiet instruert i å pågripe alle som begikk overtridelser som sniking på T-banen, drikking i offentlighet, tigging og såkalt «løsgjengeri». I begrepet «nulltoleranse» lå det at man ikke bare fikk bot eller advarsler, men også kunne bli fengslet for disse lovbruddene. Kombinert med de strenge narkotikalovene som ble innført på 70-tallet - da Richard Nixon erklærte «war on drugs» - stagnerne kriminaliteten og rusmisbrukerne ble mindre synlige i New Yorks gater.

I dag oppholder de fleste narkomane seg i Harlem og Bronx, men de finnesselsvagt på resten av Manhattan også, spesielt i enkelte av parkene. De flokker seg derimot ikke sammen noen steder, og narkomane er ikke påfallende i gatebildet.

Gabriel Sayegh i Drug Policy Alliance er sterkt uenig i den utstrakte bruken av fengsling for å få bukt med narkotika problemer.

- USA liker jo å være nummer én, og ingen har så mange mennesker i fengsel som oss. Men det er jo ikke Pablo Escobar som sitter i våre fengsler. Det er de fattige. Vi trenger å stille spørsmål ved effektiviteten av fengsel, og om vi heller bør sende flere til behandling eller alternative soningsformer.

Før 2009 fikk man minimumsstraff i fengsel for besittelse og salg av alle typer narkotika bortsett fra marihuana. I dag kan man slippe unna med prøvetid eller behandling. New Yorks påtaleansvarlig i narkotikasaker, Bridget Brennan, er for nulltoleransen, og liker ikke reformene i lovgivningen.

- Vi har dessverre mistet et av de viktigste verktøyene mot voldelig kriminalitet. De siste forandringene i loven var for sjenerøse, og folk vet å utnytte dem. Det er lettere å komme seg unna nå.

- Det er ikke et problem at de er synlige

- Rusmisbrukere kan på sett og vis ikke eksistere bedre noe annet sted enn i byen. Byen er deres territorium, sier Erling Dokk Holm, statsviter og forsker ved Markedshøyskolen og Institutt for urbanisme og landskap ved Arkitektur- og designhøyskolen i Oslo.

Erling Dokk Holm

Han påpeker at narkomane ofte ønsker å være i nærheten av sentrale knutepunkt i byen der tilbud de er opptatt av, som tilgang til stoff, institusjoner som hjelper dem og kollektivtransport, befinner seg.

- Og siden det de driver med er ulovlig, vil de også være steder der det er tett med folk. Hvis du og jeg skulle gjøre noe ulovlig og møttes hver dag på ei strand, ville det være lett å skjønne. Hvis vi er mange som driver rundt i gatene, så går man inn i den kjempestore menneskemengden som flyter rundt i byen. Og rusmisbrukere føler seg nok mer anonyme omgitt av mange enn av få, selv om de ikke er det. Fornemmelsen av å være en i massen tiltrekker de som er utafør.

Dette handler om noe grunnleggende ved det urbane livet, mener Dokk Holm.

- Muligheten til å være anonym. Er du narkoman i Hokksund, så vet alle det. - **Er det et problem at rusmisbrukere oppholder seg i sentrum av store byer?**

- Det er ikke et problem at de er synlige. Det er bra, så man kan se problemet.

- Hvorfor vil man da ofte flytte dem til andre steder?

- Det er flere svar på det. Ett av dem er at rusmisbrukere representerer det «urene». Vi jobber for å holde samfunnet straight, og narkomane viser oss baksidene av samfunnet. Det vil vi fjerne. Men skyfler vi dem langt ut av byen og håper ikke å se dem igjen, blir rusmisbrukerne spedalske, i metaforisk forstand. En slik estetisk opprydding er problematisk.

Det finnes andre grunner til at en by ønsker å flytte rusmisbrukere, og det er effekten av et konsentrert miljø har.

- Det kan nok være et problem at visse områder i storbyene får veldig mange kvaliteter ødelagt når narkomane rykker inn. Store konsentrasjoner av rusmisbrukere har negativ innvirkning på næringsliv, oppvekstvilkår og bidrar til å rekruttere flere narkomane.

- Narkomane har på sett og vis alltid vært der, i store byer. Har ønsket om å «rydde» dem bort blitt større med tida?

- Nei, jeg tror nesten det har blitt mindre. Jeg tror at man har sett at problemet er så stort og så komplekst at man ikke helt vet hvordan man skal bli kvitt det. ▶